

BAŞLANGIÇTA KADIN VARDI

FOL® 173

© MAK GRUP MEDYA PRO. REK. YAY. A.Ş.
SERTİFİKA NO: 44396

FELSEFE 146
LUCE IRIGARAY 02

BAŞLANGIÇTA KADIN VARDI
LUCE IRIGARAY

ÇEVİREN: İLKNUR ÖZALLI, MELİKE ODABAŞ

ÖZGÜN ADI: *AU COMMENCEMENT, ELLE ÉTAIT*

EDİTÖR: EBUBEKİR DEMİR
REDAKSİYON: H. DERYA KILIÇ
GÖRSEL YÖNETMEN: NURULLAH ÖZBAY
GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA: TAVOOS

ISBN 978-625-7307-89-5

BASKI: AYRINTI BASIM YAY. VE MAT. HİZ. SAN. TİC. A.Ş.
MATBAA SERTİFİKA NO: 49599

1. BASKI: OCAK 2022

İLETİŞİM ADRESLERİ
CİNNAH CD. KIRKPINAR SK. 5/4
06420 ÇANKAYA ANKARA
TEL.: 0312. 439 01 69
www.folkitap.com
bilgi@folkitap.com
siparis@folkitap.com
www.twitter.com/folkitap

BAŞLANGIÇTA KADIN VARDI

LUCE IRIGARAY

ÇEVİREN
İLKNUR ÖZALLI, MELİKE ODABAŞ

LUCE IRIGARAY

Belçika doğumlu (1930). Lisans eğitimini (1954) ve yüksek lisansını Louvain Üniversitesi'nde yaptı (1956). 1960'ların başında Fransa'ya yerleşti ve Paris Üniversitesi'nde psikoloji alanında ikinci yüksek lisansını (1961) ve linguistik alanında doktorasını tamamladı (1968) Yine bu tarihlerde Jacques Lacan'ın psikanaliz seminerlerine katıldı. Kadının felsefe ve psikanalitik kuramdan dışlanışını eleştirdiği ikinci doktora tezi *Öteki Kadının Speculumu* bilim dünyasında sansasyon yarattı ve Vincennes Üniversitesi'ndeki işine son verilmesine yol açtı. Avrupa'da çok sayıda konferans ve seminer verdi; kürtaj hakkı ve gebeliği önleme konularında gösterilere katıldı. Rotterdam Erasmus Üniversitesi'nde felsefe bölümü başkanı oldu (1982). Bir süre Paris'te Centre National de Recherche Scientifique'te kadının ve erkeğin dili arasındaki farklılıkla ilgili çalışmalar yaptı. Felsefe, psikanaliz ve dilbilim alanlarında disiplinlerarası çalışmalarını sürdürmektedir. Başlıca eserleri: *Speculum de l'autre femme* (1974), *Ce sexe qui n'en est pas un* (1977), *The Forgetting of Air: In Martin Heidegger* (1983), *Éthique de la différence sexuelle* (1984), *J'aime à toi* (1992), *Doğmak* (2017), *Ateşi Paylaşmak* (2019).

İLKUR ÖZALLI

1985'te Rize'de doğdu. Yıldız Teknik Üniversitesi'nde aldığı ekonomi eğitiminin ardından Galatasaray Üniversitesi felsefe bölümünde yüksek lisans eğitimini tamamladı. Şu an University of Guelph felsefe bölümünde *Azınlık ve Göçmen Kadınlara Yönelik Yaygın Ayrımcılık Kalıpları* başlıklı doktora tezini yazmaktadır.

MELİKE ODABAŞ

1988'de doğdu. Lise eğitimini Çağaloğlu Anadolu Lisesi'nde tamamladı. Galatasaray ve Lyon III Jean Moulin Üniversitelerinde aldığı felsefe lisans eğitiminin ardından Ecole Normale Supérieure de Lyon ve Galatasaray Üniversitesi'nde felsefe yüksek lisans derslerini tamamladı. *Hobbes Üzerine* (2012) ismiyle yayımlanan bir çevirisini ve *2000 Yılından Günümüze Aristoteles Kaynakçası* başlıklı bir ortak çalışması bulunmaktadır.

İÇİNDEKİLER

ÇEVİRENLERİN ÖNSÖZÜ	11
TEŞEKKÜR	13
I	
GİRİŞ: ARAMIZDAKİNİN EKSTAZI	15
1. Kadının Unutulmuşu	16
2. Ötede Tutulan Aramızdaki	19
3. Aynının Kapanışı	22
4. Açılma'dan Nasıl Kaçılır?	25
5. Hem Açık Hem Kapalı Dünya	29
6. İlişkideki Bir Varlık Olarak İnsan Öznesi	31
2	
O ZAMAN HÂLÂ YAŞAM VARDI	35
1. Doğal Gelişimi Kontrol Etmenin İmkânsızlığı	35
2. Kendi Dili Tarafından Kuşatılmışlık	41
3. Kadımların, Gizemin, Hayretin Çekildiği Bir Dünya	47
4. Mantıksal İkilik Doğal İkiliğin Yerini Alır	52
3	
MEYDANA GELİŞİ ÖNEMSENMEYEN, YARATILMIŞ BİR VARLIK	59
1. Farklı İki [Şeyden] Meydana Gelen Erkek, Karşıtlara Meydan Okuyor	59
2. Sınır ve Sınırlanmamış Arasındaki Nöbetleşme	65
3. Çoğulluk, [Dişi] O da Birdir	71
4. Ne Hayvan Ne Tanrı, Ama Henüz Erkek de Değil	77

	4	
ERKEĞİN BAŞIBOŞLUĞU		84
1. Tensel Kaynağından Koparılmış Bir Oluş		84
2. Paramparça Olmuş Erkek Kendini Öbür Dünyada Düşünür		90
3. Usta-Öğrenci İlişkisinin Kutsanmış Niteliği		96
4. Anlaşılamayan Bir Kökenin Unutulmuşu		102

	5	
MİT VE TARİH ARASINDA: ANTIGONE’NİN TRAJEDİSİ		108
1. Antigone’nin Trajik Kaderini Paylaşmak		109
2. Hayat ve Kozmik Düzen İçin Saygı		113
3. Kuşak Düzeni İçin Saygı		119
4. Cinsel Oluş Farkı İçin Saygı		123
5. Aşılamayan Bir Trajedi		126

	6	
DÖNÜŞ		129
1. Batılı Erkek Ne İçin Geçmişe Özlem Duyar?		131
2. Erilde Öz-duygulanım		136
3. Dışide Öz-duygulanım		141
4. Öz-Duygulanım İki Olmayı Gerektirir		145

DİZİN		148
-------	--	-----

ÇEVİRENLERİN ÖNSÖZÜ

Bu kitabı çevirmek üzere elimize aldığımızda yazarın diğer kitaplarından böylesine farklı bir üslupla karşılaşmak doğrusu başlangıçta bizi şaşırttı ve bir hayli zorladı. Bazı teknik sorunlarla karşı karşıya kaldık. Ham metnin neredeyse yarısı Fransızca, yarısı da İngilizceydi. Bunun yanı sıra farklı olan tek şey dil değildi; metinde kullanılan retorik de tam manasıyla bir bölümden diğerine farklılık gösteriyordu. Yine de kitapta öne sürülen savın, İngilizce ve Fransızca bölümlerde bütünüyle tutarlılığını koruduğunu da eklememiz gerekir.

Hint-Avrupa dil ailesine mensup olan Fransızca ve İngilizce gibi, felsefi terminolojide baskın olan Latince ve Yunanca dillerinde de eril ve dişi olmak üzere iki hatta bazen nötrü (cinsiz) de kapsamak suretiyle üç tür isim grubu vardır. Bu bakımdan İngilizce ve Fransızca, metinde özellikle vurgulanan dişilik savını somutlaştırmayı mümkün kılan bir yapı arz eder. Fransızcada hem ismin aldığı artikkel (ön ek) hem de zamirlerin yardımıyla eril ve dişi ayrımını açıkça görebiliyoruz. İngilizcede ise Fransızcadaki gibi artikeller ve zamirler olmasa da, ‘o’ zamirinin dişi mi, eril mi yoksa nötr mü olduğunu belirtmek için *heshelit* ve ‘onun’ derken hangi cinsi işaret ettiğimizi göstermek için *his/her/lits* ayrımları vardır. Biz metni Türkçeleştirirken bu problemi, özgün metinde kullanılan zamirin hangi cins olduğuna bağlı olarak gereken yerlerde o zamiri (dişi) *o* / (eril) *o* / (nötr) *o* şeklinde belirtmeyi uygun gördük. Ayrıca bazı yerlerde dipnotlarla bu noktaya dikkat çektik.

Her iki dilde mevcut olan dil bilgisi unsuru yazarın metinde vurguladığı gibi Batı Felsefesi geleneğinin oluşumunda

I GİRİŞ:¹ ARAMIZDAKİNİN EKSTAZI²

Bugün aramızdaki ile ilgili bir şeyi anlamak için muhtemelen, Sokrates-öncesi düşünürlerin dünyasına dönmemiz gerekiyor.

Böyle bir dünyaya giriş, bir yol gösterici, bir usta aracılığıyla olur. Usta, çırağını tıpkı bir oğul gibi hakikate, Batı mantığının hakikatine yönlendirir.

Usta öğretisine genellikle ‘Ben derim ki’ sözcükleriyle başlar. Bu usta, demek ki, hakikati kendi konuşmasıyla garanti altına aldığını ve çırağın ‘der ki’ ya da ‘dedi ki’ şeklinde tartışarak, aynı söylemi tekrarlaması gerektiğini düşünür. Böylece hakikat, kalımsal ve hiyerarşik yolla, tıpkı bir babadan oğula geçtiği gibi, erkekler arasında ustadan çırağa geçer.

¹ “Başlangıçta Kadın Vardı” cümlesi Yuhanna İncilinin Birinci Bölümünün ilk cümlesindeki “Ev ἀρχῆ ἦν ὁ λόγος”, yani “Başlangıçta Söz vardı” ifadesine bir göndermedir. İfadenin Eski Yunanca hâlinde kullanılan *arkhe* kelimesi hem Eski Yunan’ın ilk filozoflarının hem de yazarın bu kitapta sorunsallaştırdığı köken, ilke meselesiyle ilgilidir. Yuhanna İncilindeki bu ifade bize her şeyin kökeninde ‘Söz’ün olduğundan bahseder. Söz her şeyin varoluş nedenidir. Bu ifadedeki ‘Söz’ün her şeyin meydana geldiği ve yaratıldığı zamanın öncesinde de varolan olarak bulunduğu ve sadece başlangıç zamanında varlıkta bulunan değil, başlangıcı olmadan devamlı olarak varolan olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. (Çev.)

² Veya *ekstatis* (Eski Yunanca ἐκστασις). Mevcut hâlden (*statis*) çıkma (*ek*) kelimelerinin bir araya getirilmesiyle oluşturulan, eski Yunan felsefesinin, Hristiyanlığın ve varoluşçu felsefenin favori kavramı. Vecd, yoğun keyif ve rahatlama durumu, rasyonel düşüncenin ve zihinsel kontrolün sürdürülebildiği yoğun duyu hâli gibi anlamlara karşılık geliyor. Biz, metnin bütünlüğü ve anlaşılabilirliği açısından, sözcüğü bu şekilde kullanmanın daha uygun olduğunu düşündük. (Çev.)

DİZİN

A

- adalet 105
Afrodit 37, 40, 92, 121
ahlak 34
aile 120; ~ evi 30, 106; ~nin organizasyonu 119; ~ reisinin otoriterliği 86
ailevi sorumluluk(lar) 123
akıl 16, 82, 111
akılsallık 16
alegori(ler) 88
algıların ortak rezervi 69
ana dil 30
anaerkillik 109
anlam: ~in ilham eden sorgulayıcı teati 55; ~in tekrarlanması 56; ~ ikiliği 55; ~ yaratmak 50
anne 75, 92, 95, 103, 104, 120, 122, 123, 124, 125, 128, 133, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 145, 147
Anouilh, Jean 117
Antigone 13, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 124, 125, 127
antropoloji 97
arzu(lar) 22, 30, 33, 53, 55, 68, 69, 70, 72, 80, 98, 101, 103, 111, 112, 117, 119, 121, 133, 140, 141, 145; ~in doğumu 63; ~nun gücü 57
aşk 16, 26, 27, 37, 88, 90, 91, 92, 103, 111, 121, 130, 137, 147
aşkınlık 19, 29, 30, 123, 124, 125, 128, 134, 144
ataerkil: ~ güç 121İ; ~ düzen 118
ataerkillik 120, 121
aynılık 21, 22

B

- baba 30, 83, 95, 103, 120, 124, 133; ~ tanrı 23, 106
Bachofen, Jakob 109

bakirelik 74

bakirlik 68

başkalarını algılama 63

başkalık 21

Batı: ~ aklının bakışı 101; ~ ataerkil sistemi 118; ~ geleneği 19, 108, 129; ~ kültürü 23, 27, 101, 113, 114, 125, 127, 129, 130, 131, 133; ~ kültürünün mantığı 27; ~ mantığının hakikati 15; ~ metafiziğinin kuruluşu 131; ~nın öznesi 41; ~ tarihi geleneği 109

beden(ler) 53, 56, 57, 62, 63, 64, 68, 76, 77, 86, 89, 90, 92, 96, 97, 104, 105, 118, 124, 127, 131, 136, 137; ~in oluşumu 57; ~ ruh ikiliği 86; ~ zihin ikiliği 86

bedensel aşk 103

bekâret 68

bilge olma becerisi 98

bilgelik 69, 116, 136; ~ ideali 53

birey 31, 78

büyük öteki 21

C

cahillik 72

cemaat 65; ~ten atılma 63

cevher 22

cins(ler) 11, 12, 18, 47, 60, 65, 83, 94, 134, 135, 145; ~ arasındaki çekim 65; ~ farklılığı 67

cinsel: ~ ilişki 145; ~ çekim 112, 127; ~ oluş 112, 113, 117, 119, 124, 125, 126, 127, 128, 137, 138, 141, 145; ~ oluş aidiyet(ler) 126; ~ oluş düzeni 117; ~ oluş kimliği 113, 123, 124, 127, 145

cinsellik 112

cinsiyet(ler) 60, 78, 83, 88, 90, 126, 134, 135, 137, 141, 145; ~in önemi

- 60; ~ kromozomları 83; ~ arasındaki farklılık düzeyi 102
- Ç
 çatışan karşıtlıkların stratejileri 17
 çiraklık dönemi 50
 çoğulluk 35, 71, 74, 127
 çoklu oluşum 63
- D
 dedikodu 49
 değişmez mantıksal dizim 61
 dehşet duygusu 140
 Demeterci kült(ler) 79
 Demiurgosçu oyun 42
 devlet(ler) 21, 130
 dışsal hafıza 40, 100, 131, 132, 133, 143, 145
 dikey otorite 23
 dil 11, 12, 16, 17, 22, 24, 28, 35, 40, 65, 66, 77, 78, 84, 85, 93, 102; ~in evi 19; ~ oyunları 35
 dilsel alet 77
 dinî yükümlülük(ler) 127
 dişil: ~ öznellik 108, 144; ~ dünya 144; ~ farklılık 122; ~ kimlik(ler) 126; ~ öznelğin öz-duygulanımı 142; ~ soykütüğün değeri 134; ~ tanrısallık(lar) 35
 diyalojik imkân(lar) 65
 dogma(lar) 51
 doğa 12, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 29, 38, 39, 40, 41, 43, 46, 49, 50, 53, 61, 62, 66, 67, 69, 70, 82, 86, 87, 88, 90, 91, 92, 101, 102, 103, 104, 113, 115, 121, 123, 128, 131, 134, 137, 141
 doğal: ~ aidiyet 91; ~ dünya 50, 83; ~ dünya 40, 109; ~ kimlik 122; ~ köken 90, 101, 106, 124, 141
 Doğu geleneği 111
 dolaysızlığın diyalektik süreci 144
 duygu(lar) 20, 101, 105, 126, 131, 136; ~in düzeni 131; ~ karmaşası 95
 duygulanım(lar) 84
 duygusal köken 137
 dünyevi: ~ ikamet 114, 118; ~ varoluş 104
- düşünce: ~ kültürü 64; ~nin aşkla olan ilişkisi 48
- E
 Empedokles 16, 17, 26, 35, 37
 enerji 57, 69, 136; ~ dinamiği 41; ~ kültürü 44; ~nin hareketi 81
 entelektüel diyalog(lar) 49
 eril: ~ tanrı 19, 83; ~ gücün kanıtı 98; ~ öznellik 137, 142; ~ öznelğin gelişmesi 144; ~ soykütüğü 142; ~ varlık 26
 erkek(ler): ~in icat ettiği ikilik 50; ~ arası kamusal evren 63; ~ arası söz düzeyi 64; ~ cemaati 63
 eşitlik 106
 etik 50; ~ bağlam 16
 evrensel bilgelik 96
- F
 farklı kimlik(ler) 123
 farklılıklarının verimliliği 106
 felsefe 12, 15, 33, 34
 Freud 28, 133, 140
- G
 gelecek yanılması 61
 gelenek(ler) 103
 gizemin ilahi niteliği 51
 global algı 46
 göksel figür(ler) 91
 güven 48, 52, 53, 69
- H
 Hades 113, 114
 hakikat(ler) 15, 17, 19, 20, 23, 40, 41, 42, 43, 47, 48, 51, 55, 56, 61, 62, 69, 72, 76, 79, 80, 82, 87, 88, 89, 94, 104, 105, 109, 127, 111, 118, 126, 138; ~ arayışı 43; ~in örtüsü 109; ~in totolojisini konuşan özne(ler) 17; ~in ölçütü 55
 hayvansal davranış 66
 Hegel 29, 109, 110, 111, 112, 123, 126, 127, 133
 Heidegger 28, 129
 Hemon 112, 117, 121, 122
 Hera 121
 Herakleitos 16, 17
 Hesiodos 103

heves(ler) 62
hiçlik 53
hissi tecrübe 42, 84
Hölderlin 129, 131

İ

içgörü(ler) 50
içgüdü 30, 31, 72
içgüdüsel: ~ hareket(ler) 66; ~ şiddet 86
içsel hafıza 40
içsellik 96, 132; ~in gelişimi 132
ilahi çevre 92
iletişim 24, 37, 46, 58, 67, 69, 70, 73, 84, 86, 89, 146
ilham 16, 39, 40, 46, 48, 50, 55, 56, 62, 72, 77, 80, 82, 109, 136; ~ söylemi 50
ilişkisel kimliğin gelişimi 31
ilkçağ Yunan felsefesi 37
imaj(lar) 32
imge 78, 91
inanç 34, 41,
indirgenemez ötekilik 53
indirgenemezlik 30
insan: ~ doğası 30; ~ gelişimi 34; ~ grupları 65; ~ın kendini gizleme hüneri 52; ~ın söz düzeyi 64
insanlık 31, 32, 33, 64, 76, 77, 78, 92, 147; ~ın çekirdeği 34; ~ kültürü 34; ~ toplumu 110; ~ türü 123, 128
iradi yapı 41
İsmene 124, 127
itaat 24, 32, 38, 45, 62, 63, 82, 112, 113, 120, 121, 123, 131

J

jest 17, 18, 33, 51, 59, 61, 67, 70, 76, 77, 84, 126

K

kaderin devamlılığı 109
kadın: ~ bedeni 56; ~ın derinlik(ler)i 46; ~ın dönüştüğü çoğulluk 94; ~ın mevcudiyeti 56; ~ın varoluşu 90; ~ın yokluğu 49
kamusal alan(lar) 17, 49; ~ın efendisi 50
karşılaşma 17, 28, 43, 49, 52, 60, 82; ~ sorunu 28

karşıtlar): ~ın birlikteliği 102; ~ın çiftliği mantığı 137
kendini beğenmişlik 80, 86
kimlik 104, 107, 108, 112, 121, 122, 123, 124, 125, 133, 141
kişilerarası diyalog 70
kolektif canlılık 65
konuşan özne 24
kozmetik düzen 113, 114, 116, 117
kozmojoloji 97
köktencilik 127
köle 23, 95
Kreon 111, 112, 113, 114, 115, 117, 120, 121, 123, 124, 127
kurgusal buyruk(lar) 72
kurumsal yasaklama(lar) 121
kuşaksal düzen 117
küçük görme 101
kültür(ler) 18, 22, 23, 24, 28, 30, 32, 33, 83, 84, 86, 91, 102, 103, 106, 107, 108, 110, 116, 120, 121, 122, 124, 125, 126, 130, 132, 136, 137, 139, 141, 144, 145, 147
kültürel: ~ aşkınlık 128; ~ kimlik 124; ~ dünya 141; ~ gelenek 105; ~ mülk 70; ~ verimlilik 60
küreselleşme çağı 132

L

logos 16, 18, 19, 20, 24, 25, 26, 28, 32, 36, 37, 38, 40, 41, 45, 47, 48, 51, 52, 54, 55, 60, 61, 63, 64, 66, 68, 69, 79, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 91, 93, 94, 95, 96, 98, 104, 106, 132, 133, 138, 139

M

manevi kimlik 91
mantık 21, 25, 35, 36, 42, 82, 89, 111, 121, 137
mantıksal: ~ bağ 17; ~ yapı 26; ~ kategori(ler) 104
mekân 49
melezleme 45
metafizik 131
mevcudiyet 56, 85
muğlaklık hâli 52
mutlak 69, 93, 100, 133; ~ın kökeni 103
mülk ticareti 70

- mülkiyet 68, 106
 münevver cemaat(ler) 63
- N**
 nefes 19, 44, 45, 46, 47, 51, 77, 81, 89, 90, 91, 92, 97, 98, 105, 145
 nefret 27, 37, 92, 101, 137
 Nietzsche 131
 nihai delik hipotezi 70
 nihilizm 18, 23
 nostalji 18, 55, 101, 105
 nostalgik gerileme 122
- O**
 Oedipus 121, 122, 123, 124
 olgunlaşma 69
 oluş 24, 45
 oluşa can veren ateş 69
 ortak: ~ anlam 36; ~ hafıza 66; ~ kelime(ler) 56; ~ paylaşım 22, 66, 88
 otonom: ~ ruh 92; ~ varoluş 96
 otonomi 60, 92, 97, 139, 143
 otoriterlik 23
- Ö**
 öğrenci 46, 51, 96; ~nin ilkelliği 45
 öğretilen söz 63
 ölüm 20, 26, 35, 36, 45, 50, 53, 82, 83, 91, 92, 99, 114, 118, 128; ~ dürtüsü 117; ~ün dünyası 124; ~ün ötesindeki statü 127
 öteki(ler) 20, 21, 22, 23, 26, 28, 29, 30, 31, 33, 38, 27, 38, 45, 47, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 60, 61, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 72, 73, 74, 75, 77, 78, 79, 80, 81, 85, 88, 89, 90, 91, 93, 97, 98, 99, 101, 103, 104, 105, 110, 112, 125, 126, 127, 132, 133, 134, 137, 138, 139, 140, 141, 143, 144, 145, 146, 147; ~ cinsiyet 134; ~ arası cinsiyet savaşı 126; ~nin cazibesi 68; ~nin dünyasının aşkınlığı 125; ~yle ilişki(ler) 20
 öz yeterliliğinin değişmezliği 22
 öz: ~ duygulanım 131, 132, 136, 137, 139, 141, 142, 143, 145, 146, 147; ~in gelişimi 140, 145; ~in içselleştirilmesi 140; ~ kipleri 136
 öz-denge 137, 140
 özne(ler) 23, 24, 27, 29, 31, 41, 67, 68, 69, 72, 73, 88, 108, 107, 110, 125, 135, 136, 137, 138, 140, 142, 145; ~ arası ilişki 139; ~in ikiliği 73; ~nin yapısı 67
 öznel farklılık 138
 öznellik(ler) 142; ~in bölünmesi 136; ~inin inşası 125
- P**
 Parmenides 16, 17, 18, 25, 28
 pasif duygulanım 122
 pedagojik stratejiler 19
 Platon 16, 39, 134
 Polyneikes 113, 114, 115, 116, 117, 124, 127
 Prometheus 18
 psikoloji 108
 psişizm 60
- R**
 Remnoux, Clémence 16, 26, 109
 ritim 44, 46
 ritüel 51, 74, 76
 ruhta arzulanın tanrısallık 104
- S**
 saf cevher 21
 sahiplenme 30, 67, 68, 75, 77
 sanat 33, 34
 sembol(ler) 29, 54
 sessizlik 35, 48, 93
 sevgi 27, 37, 64, 90, 92, 105, 106
 sevgisizlik 27
 sivil yükümlülük(ler) 120, 127
 Sokrates öncesi: ~ düşünür(ler) 15; ~ filozof 18; ~ usta 21, 29; ~ ustanın öğretisi 16; ~ aşk ve nefret birlikteliği 27
 sonsuz dışılık 108
 Sophokles 110, 111, 112, 113, 123; ~in trajedisi 110, 111, 113; ~ trajedisi 111
 sosyolojinin yorum yöntem(ler)i 108
 soykütük(ler) 102, 112, 119, 135, 137, 141, 142; ~ yaşam 120
 soykütüksel bağlantı 102
 soyutlanmışlık 18
 söylem 16, 17, 44, 45

söz statüsü 35
sözsüz icraat 48
spekülatif narsislik 74
sperm 83

Ş

şehir 106
şehvet ritüel(ler)i 130
şiirsel dil 93

T

tanrı kültü 97
tanrı(lar) 92, 96, 115
tanrıça 12, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 29,
38, 39, 40, 41, 43, 46, 47, 48, 49,
50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 59,
60, 61, 62, 67, 69, 70, 71, 72, 73,
74, 77, 79, 81, 82, 85, 87, 88, 90,
91, 92, 93, 94, 95, 96, 103, 114,
142, 143
tanrısalsal: ~boyut 39; ~ doğa 30, 103;
~ dünya 61; ~ erkek 78; ~ mutlak
116; ~ tatmin 117
tanrısallık(lar) 31, 67, 69, 73, 76, 79,
80, 103, 116, 117
tarih 22, 108, 109, 110, 125, 126
tecrübe 96; ~ edilen gerçek 57
tekil başlangıç(lar) 62
tekillik 127
tektanrıci insan(lar) 116
temsil(ler) 41, 84, 91, 132; ~ dünyası 41
teolojik münakaşa(lar) 19
tin 97
tinsel babanın yasası 133
toplum 109
toplumsal: ~ bozulma 126; ~
etkinlik(ler) 109; ~ görüş 109; ~ ya-
şam 106
totaliterlik 23
trajedi 109, 119, 121, 126; ~nin de-
vamlılığı 109
tutku(lar) 62
tüketim 67

U

ufuk yitikliği 95
unutma 72

usta 15, 16, 18, 20, 21, 23, 29, 36,
40, 41, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 51,
52, 54, 56, 59, 61, 62, 63, 73, 78,
81, 85, 89, 91, 96, 97; ~nın kelime-
leri 41; ~nın öğretisi 44

Ü

üniversite(ler) 109
üreme 31, 60, 83, 141

V

var olanlık statüsü 68
varlık(lar) 18, 20, 24, 25, 26, 28, 29,
31, 32, 33, 34, 37, 39, 42, 43, 47,
48, 50, 51, 53, 59, 60, 61, 70, 84,
87, 88, 89, 90, 91, 96, 98, 100, 101,
102, 104, 114, 115, 116, 119, 123,
124, 127, 139, 142; ~ yokluk çatal-
lanması 60
varoluşçu felsefe 15
varsayımsal gelecek 91

Y

yabancılaşma 67
yakınlık duygusu 131
yapaylık 52
yaşam 35, 39, 44, 45, 53, 96, 116,
117, 118, 119, 120; ~ alanı 92; ~
kaynağı 35, 36, 44, 45, 47, 50, 51,
67, 69, 92, 98, 103, 118, 137
yaşamsal enerji 69
yeni Batı kültürü 127
yokluk 42, 50, 51, 60, 61, 63, 70,
102
Yunan kültürü 109, 123, 130, 134,
146, 147; ~nün evrimi 109

Z

zamansallık 35
Zeus 94, 114
zihinsel: ~ temsil 97; ~ iştah 32; ~ ka-
rakter 65; ~ statü 97
zikir(ler) 44, 93